

Statistiken över 1954 års taxeringar

Av förste aktuarie John Bredal-Bauer

Statistiska centralbyråns berättelse Skattetaxeringarna samt fördelningen av inkomst och förmögenhet taxeringsåret 1954 väntas utkomma av trycket till sommaren. En sammanfattning av de viktigaste resultaten lämnas härnedan.

I. Taxeringsutfallet år 1954.

A. Fastighetstaxeringen.

I tab. 1 lämnas uppgifter om såväl 1953 som 1954 års värden på skattepliktiga fastigheter.

Tab. 1. Fastighetsvärden, milj. kr.

Jordbruksfastighet	år 1953	år 1954	Differens
Jordbruksvärde	9.230,9	9.240,6	+ 9,7
Skogsvärde	4.302,2	4.302,2	—
Tomt- och industrivärde	147,4	145,1	— 2,3
Summa	13.680,5	13.687,9	+ 7,4
Markvärde	8.621,5	8.750,3	+ 128,8
Byggnadsvärde	34.996,6	36.964,9	+ 1.968,3
Parkvärde	3,4	3,4	—
Summa	43.621,5	45.718,6	+ 2.097,1

Under år 1954 ägde ingen allmän fastighetstaxering rum. Till följd därav blevo skillnaderna mellan 1953 och 1954 års fastighetsvärden i regel obetydliga. Endast i fråga om annan fastighets byggnadsvärde kan någon nämnvärd förändring iakttagas. Detta har nämligen ökat med 1.968,3 milj. kr., vilket motsvarar 5,6 %. Vad jordbruksfastighet beträffar, har totalvärdet stigit med 7,4 milj. kr., vilket ej uppgår till 1 promille av 1953 års värde.

B. Inkomst- och förmögenhetstaxeringen.

En sammanfattning av 1954 års taxering till statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt samt kommunal inkomstskatt lämnas i tab. 2. I tabellen har åtskillnad gjorts mellan å ena sidan fysiska personer, oskiftade dödsbon och familjestiftelser ("fysiska personer m. fl.") samt å andra sidan övriga skattskyldiga, bland vilka de svenska aktiebolagen äro de ojämförligen mest betydelsefulla.

Tab. 2.

Taxering till statlig inkomstskatt:	Fysiska personer m. fl.	Övriga skattskyldiga	Samtliga skattskyldiga	Differens från år 1953	
				milj. kr.	i %
Uppskattad inkomst:					
av jordbruksfastighet	1.898,2	133,4	2.031,6	— 231,2	— 1,0
» annan fastighet	323,5	70,1	393,6	+ 26,2	+ 7,1
» rörelse o. d.	2.166,7	2.661,5	4.828,2	+ 473,7	+ 10,9

av tjänst	22,981,5	—	22,981,5	+ 890,6	+ 4,0
» kapital	632,6	49,7	682,3	+ 18,9	+ 2,8
Underskott å förvärvskälla	— 202,7	— 18,5	— 221,2	+ 38,7	+ 21,2
Sammanräknad nettoinkomst	27.799,8	2.896,2	30.696,0	+ 1.139,5	+ 3,9
Allmänna avdrag (utom underskott)	3.784,8	347,4	4.132,2	+ 618,2	+ 17,6
Taxerad inkomst	24,007,0	2.548,8	26,555,8	+ 522,7	+ 2,0
Beskattningsbar inkomst	14.949,5	2.548,8	17.498,3	— 1.849,8	— 9,6
Uträknad skatt	2,475,8	977,5	3.453,3	— 164,0	— 4,5
<i>Taexring till statlig förmögenhetsskatt:</i>					
Beskattningsbar förmögenhet	22.546,3	1.319,6	23,865,9	— 5.095,8	— 17,6
Uträkand skatt	131,1	2,0	133,1	— 43,2	— 24,5
<i>Taxering till kommunal inkomstskatt:</i>					
Taxerad inkomst	26.025,0	2.554,0	28.579,0	+ 1.000,4	+ 3,6
Beskattningsbar inkomst	20.663,4	2.554,0	23,217,5	+ 923,3	+ 4,1

Vad först den statliga inkomsttaxeringen beträffar, förete samtliga förvärvskällor utom jordbruksfastighet inkomstökning. Främst kommer därvid förvärvskällan rörelse, som ökats med 10,9 %. Därefter följer annan fastighet, tjänst och kapital med resp. 7,1, 4,0 och 2,8 %. Inkomst av jordbruksfastighet har sjunkit med 1,0 %.

Även de allmänna avdragen ha ökats. Sålunda har underskott å förvärvskälla stigit med 21,2 % samt andra allmänna avdrag, som till största delen utgöres av påförda kommunalutskylder, med 17,6 %.

Den sammanräknade nettoinkomsten, som utgör summan av inkomsterna från de skilda förvärvskällorna efter avdrag av underskott å förvärvskälla, har stigit med 1.139,5 milj. kr. eller 3,9 %. Inkomstökningen vid 1954 års taxering understiger betydligt 1953 års. Vid sistnämnda taxering ökades den sammanräknade nettoinkomsten med ej mindre än 12 %.

Vad de olika kategorierna av skattskyldiga beträffar, kan nämnas, att för fysiska personer m. fl. den sammanräknade nettoinkomsten stigit med 3 %, under det

att densamma för svenska aktiebolag stigit med 12 %.

Som en följd av de stigande inkomsterna hade även en uppgång i skatteunderlaget bort följa. Visserligen ökades såsom av tab. 2 framgår, den taxerade inkomsten med 522,7 milj. kr. eller 2 % men den beskattningsbara inkomsten nedgick med 1.849,8 milj. kr. eller 9,6 %. Nedgången beror främst på att de statliga ortsavdragen höjts fr.o.m. 1954 års taxering. Av tabellen framgår vidare, att den taxerade inkomsten överstiger den beskattningsbara med 9.057,5 milj. kr. Skillnaden utgöres av ortsavdragen, vilka sålunda uppgå till betydande belopp. Vid 1953 års taxering uppgingo de statliga ortsavdragen till 6.685,0 milj. kr.

Den påförda statliga inkomstskatten uppgår till 3.453,3 milj. kr., vilket är 164,0 milj. kr. mindre än året förut. För fysiska personer m. fl. utgör nedgången 275,4 milj. kr., medan för övriga skattskyldiga skatten stigit med 111,4 milj. kr. Nedgången i skatten för fysiska personer beror på de höjda ortsavdragen.

Den till statlig förmögenhetsskatt beskattningsbara förmögenheten, som upp-

går till 23.865,9 milj. kr., har sedan år 1953 sjunkit med 5.095,8 milj. kr. eller 17,6 %. Denna betydande nedgång sammanhänger med att fr.o.m. år 1954 förmögenheter mellan 30.000 och 50.000 kr., vilka tidigare varit beskattningsbara, undantagits från beskattning.

Den statliga förmögenhetsskatten uppgick år 1954 till 133,1 milj. kr., vilket belopp dock endast motsvarar 4 % av den statliga inkomstskattens totalbelopp. Övervägande delen av förmögenhetsskatten belöper på fysiska personer. I genomsnitt motsvarar förmögenhetsskatten 6 promille av den beskattningsbara förmögenheten.

Utöver de statliga inkomst- och förmögenhetsskatterna bära för fullständighetens skull även två andra slag av skatter till staten omnämnas i samband med redogörelsen för taxeringsutfallet, nämligen skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar — utskiftningsskatt — samt investeringsavgift. Någon närmare redogörelse för ifrågavarande skatter skall ej här lämnas. Nämnas skall endast, att den påförda utskiftningsskatten uppgick till 1,3 milj. kronor samt investeringsavgiften till 138,3 milj. kr., varav 110,5 milj. kr. påförts svenska aktiebolag och 18,1 milj. kr. fysiska personer. Sammanlagt uppgingo dessa skatter till 139,6 milj. kr., vilket motsvarar 4 % av den statliga inkomstskatten.

Vid den kommunala inkomsttaxeringen har den taxerade inkomsten stigit med 1.004,4 milj. kr. eller 3,6 %, den beskattningsbara med 923,3 milj. kr. eller 4,1 %. Genom de kommunala ortsavdragen bortgick från den taxerade inkomsten ett belopp av 5.361,5 milj. kr., vilket motsvarar 59 % av de statliga ortsavdragen (9.057,5 milj. kr.).

154

Det totala kommunala skatteunderlaget, som består av såväl fastighets- som inkomstskattskronor, uppgick år 1954 till 255,9 milj. skattkronor. Därav belöper 9 % på fastighet och 91 % på inkomst.

II. Fördelningen av inkomst och förmögenhet år 1953.

A. Inkomstfördelningen.

Statistiken över 1953 års inkomster består liksom statistiken för de två närmast föregående åren av en urvalsundersökning och en totalräkning. Den sistnämnda omfattar samtliga personer med mer än 30.000 kr. i inkomst, medan den förstnämnda, urvalsdelen, endast omfattar personer födda den 5, 15 och 25 dagen i respektive månad eller cirka 10 % av inkomsttagarna. Siffrorna inom urvalsdelen ha samtliga uppräknats med 10. (Såsom av tab. 3 och 4 synes sluta också alla antal i samtliga inkomstklasser utom den högsta på noll.) Nämnas bör, att äkta makar, som samtaxerats, numera räknas som två skilda inkomsttagare. Innan inkomststatistiken delvis omlades till urvalsundersökning, d.v.s. åren 1943—1950, räknades sådana makar som en inkomsttagare. Före tabellkommentaren bör även framhållas, att materialet till inkomststatistiken är behäftat med vissa brister. Sålunda torde antalet inkomsttagare i klasserna över 30.000 kr. vara för lågt.

Inkomststatistiken redogör för inkomstfördelningen inom olika yrkesgrupper och åldersklasser samt för skilda kön och civilstånd.

Om inkomstfördelningen inom olika yrkesgrupper år 1953 lämnas uppgifter i tab. 3.

Tab. 3. Antal inkomstagare.

Yrkesgrupper	Inkomstklasser, kronor							Summa	Medel- inkomst, kr.
	2.000— 3.000	3.000— 5.000	5.000— 7.000	7.000— 10.000	10.000— 20.000	20.000—			
<i>Företagare:</i>									
Jordbruk m. binär.	14.510	30.720	75.890	68.080	62.620	46.920	6.669	305.409	7.003
Byggn.-verksamhet	460	740	2.630	4.370	5.490	5.380	1.399	20.469	9.930
Industri och hant- verk i övrigt	5.390	6.490	13.300	14.010	15.830	14.680	4.098	73.798	8.592
Samfärdsel	340	750	2.700	4.540	6.220	7.770	1.412	23.732	10.299
Handel	4.090	5.200	11.550	13.360	17.830	26.290	9.048	87.368	11.144
Fria yrken	1.420	1.380	2.180	1.710	1.750	2.370	3.669	14.479	14.062
Övriga	1.270	680	580	90	48.400	11.330	961	295.661	4.834
Samtliga företagare	27.480	45.960	108.830	106.160	220	220	47	3.107	4.223
<i>Anställda:</i>									
Jordbruk m. binär.	41.410	53.580	75.980	64.000	109.960	103.630	26.342	528.362	8.348
Byggn.-verksamhet	6.330	8.500	20.390	31.730	73.840	76.730	3.210	220.730	9.050
Industri och hant- verk i övrigt	67.400	63.550	135.870	174.330	335.440	217.830	16.372	1.010.792	7.843
Samfärdsel	9.330	14.630	23.610	37.950	111.480	55.660	4.176	256.836	8.413
Handel	61.100	54.290	99.760	90.850	101.230	61.320	15.129	483.679	6.886
Allm. förvalt.-tjänst	27.790	21.840	38.000	49.700	88.720	103.600	21.843	351.493	9.316
Fria yrken	4.270	3.560	5.640	5.030	5.030	5.290	1.775	30.595	7.743
Husligt arbete	27.990	30.550	29.590	5.120	1.210	320	68	94.848	2.865
Övriga	4.680	2.450	2.630	1.310	1.060	620	106	12.856	3.864
Samtliga anställda	250.300	252.950	431.470	460.020	766.410	532.700	63.640	2.757.490	7.449
Icke yrkesverksam.	158.590	116.970	80.760	40.970	33.360	22.110	5.615	458.375	3.951
Samtl. inkomsttag.	436.370	415.880	621.060	607.150	909.730	658.440	95.597	3.744.227	7.185

Av samtliga 3.744.227 inkomstagare voro 2.757.490 eller 74 % anställda. Företagarna och de icke yrkesverksamma utgöra 14 % resp. 12 %. Av de särskilda yrkesgrupperna bilda de anställda inom industri och hantverk i övrigt den mest betydande gruppen med 27 % av samtliga inkomstagare. Tillsammans med de anställda inom byggnadsverksamhet uppgå de till nära $\frac{1}{3}$ av det totala antalet. Den näst största gruppen utgöres av anställda inom handel med 13 %. Anställda inom allmän förvaltningstjänst uppgå till 9 % samt företagare och anställda inom jordbruk med binärningar till vardera 8 %.

Såsom av tab. 3 framgår, förefinnas betydande olikheter i fördelningen på in-

komstklasser de olika yrkesgrupperna emellan. Några procenttal må exemplifiera detta. Sålunda hade 25,3 % av företagarna inom fria yrken, dit läkare, advokater m. m. hänföras, mer än 20.000 kr i årsinkomst. Det näst högsta procenttalet för denna inkomstklass uppgår endast till 10,4 och avser företagarna inom handel. Inom dessa båda företagargrupper samt bland företagarna inom samfärdsel översteg årsinkomsten 10.000 kr för mer än $\frac{1}{3}$ av samtliga till resp. grupp hörande inkomstagare. Bland jordbrukets företagare kommo däremot mindre än 20 % i inkomstklasserna över 10.000 kr, vilket eljest endast är fallet med restgruppen övriga företagare.

Bland de anställda äro grupperna

byggnadsverksamhet och allmän förvaltningstjänst starkast frekventerade i klasserna över 10.000 kr med resp. 36,3 och 35,7 % av inkomsttagarna i dessa klasser. De ogynnsammaste fördelningarna uppvisa de båda yrkesgrupper, inom vilka lönerna alltså i viss utsträckning bestå av naturaförmåner, nämligen jordbruk med binäringar samt husligt arbete. Inom dessa grupper höra inkomster över 10.000 kr till undantagen.

Sparsammast företrädda inom de lägsta inkomstklasserna äro företagare samt anställda inom byggnadsverksamhet och samfärdsel, av vilka endast 4,6 % resp. 5,8, 6,7 och 9,3 % av inkomsttagarna finnas i klasserna under 3.000 kr.

De icke yrkesverksamma förete en ogynnsam inkomstfördelning med mycket hög frekvens, 61 %, i de båda lägsta inkomstklasserna (under 3.000 kr). Inom denna grupp förekommer ett stort antal gifta kvinnor (jfr nedan tab. 4).

De uppgifter om medelinkomsten per inkomsttagare, som återfinnas i tab. 3, utvisa även, att de yrkesgrupper, som ha en gynnsam inkomstfördelning, också ha en hög medelinkomst. Detta är för övrigt något helt naturligt. I särklass står även här gruppen företagare inom fria yrken med en medelinkomst om 14.062 kr. Där- efter följa företagare inom handel

(11.144 kr), samfärdsel (10.299 kr), och byggnadsverksamhet 9.930 kr) samt anställda inom allmän förvaltningstjänst (9.316 kr), och byggnadsverksamhet (9.050 kr.) Den ojämförligen lägsta medelinkomsten, 2.865 kr, förekommer i gruppen anställda inom husligt arbete.

Vad inkomstfördelningen inom olika åldersklasser beträffar, kan iakttagas en med åren fortlöpande inkomstförbättring, vilken för de äldre åldersklasserna, över 50 år, förbyts i en tillbakagång. Uppgifter om medelinkomsten i skilda åldersklasser lämnas här nedan.

Aldersklasser	Medelinkomst
—16 år	2.790 kr
16—20 „	3.699 „
20—25 „	5.187 „
25—30 „	6.981 „
30—35 „	7.979 „
35—40 „	8.385 „
40—50 „	8.624 „
50—67 „	8.017 „
67— „	5.007 „

Angående inkomstfördelningen all- efter inkomsttagarnas kön och civilstånd lämnas uppgifter i tab. 4.

Av tabellen framgår, att inkomstfördelningen för männen är gynnsammare än för kvinnorna, och detta helt obero-

Tab. 4. Antal inkomsttagare.

Kön, civilstånd	— 2.000	Inkomstklasser, kronor						Summa	Medel- inkomst, kr.
		2.000— 3.000	3.000— 5.000	5.000— 7.000	7.000— 10.000	10.000— 20.000	20.000—		
Ogifta män	52.860	96.720	167.320	144.740	176.560	67.790	4.485	710.475	6.048
» kvinnor ...	71.840	105.760	143.270	119.880	76.220	32.110	2.410	551.490	4.975
Summa ogifta	124.700	202.480	310.590	264.620	252.780	99.900	6.895	1.261.965	5.579
Gifta män	34.390	65.100	144.880	211.890	542.670	499.040	80.187	1.578.157	9.981
» kvinnor	223.570	68.190	93.480	78.150	61.250	27.200	3.001	554.841	3.912
Summa gifta	257.960	133.290	238.360	290.040	603.920	526.240	83.188	2.132.998	8.402

Förut gifta män ..	14.020	25.220	21.910	19.350	30.370	19.600	2.860	133.330	6.739
» » kvinnor	39.690	54.890	50.200	33.140	22.660	12.700	2.654	215.934	4.813
Summa förut gifta	53.710	80.110	72.110	52.490	53.030	32.300	5.514	349.264	5.548
Total summa	436.370	415.880	621.060	607.150	909.730	658.440	95.597	3.744.227	7.185
Därav män	101.270	187.040	334.110	375.980	749.600	586.430	87.532	2.421.962	8.649
» kvinnor ...	335.100	228.840	286.950	231.170	160.130	72.010	8.065	1.322.265	4.503

de av civilstånd. Särskilt framträdande är skillnaden mellan gifta män och gifta kvinnor. Av de sistnämnda komma 69,5 % i klasserna under 5.000 kr, medan detta är förhållandet för endast 15,5 % av de förstnämnda. Därvid måste dock ihågkommas, att ett betydande antal gifta kvinnor taxerats på grund av samtaxering med maken, medan de däremot ej skulle taxerats, om de varit ogifta eller förut gifta.

Beträffande medelinkomstens variation kan man här liksom i fråga om yrkes-

grupperna iakttaga samband mellan gynnsam inkomstfördelning och hög medelinkomst.

B. Förmögenhetsfördelningen.

Förmögenhetsstatistiken grundar sig på längderna över taxeringen till statlig förmögenhetsskatt och omfattar således vid 1954 års taxering endast förmögenheter över 50.000 kr.

I tab. 5 lämnas uppgifter om förmögenhetsfördelningen inom olika yrkesgrupper. Förmögenhetsuppgifterna avse

Tab. 5. Antal förmögenheter.

Yrkesgrupper	Förmögenhetsklasser, kronor							Summa
	50.000— 60.000	60.000— 70.000	70.000— 100.000	100.000— 250.000	250.000— 500.000	500.000— 1.000.000	1.000.000—	
<i>Företagare:</i>								
Jordbruk med binäringar..	16.290	11.181	17.457	13.636	1.543	332	170	60.609
Byggnadsverksamhet	500	387	607	633	151	44	16	2.338
Industri o. hantv. i övrigt	1.315	1.041	1.701	1.964	395	125	42	6.583
Samfärdsel	599	387	587	464	68	13	11	2.129
Handel	2.889	1.365	4.363	5.515	1.088	273	84	16.577
Fria yrken	324	265	523	901	269	63	16	2.361
Övriga	68	45	86	105	24	7	2	337
Samtliga företagare	21.985	15.671	25.324	23.218	3.538	857	341	90.934
<i>Anställda:</i>								
Jordbruk med binäringar..	524	363	428	327	42	9	5	1.698
Byggnadsverksamhet	820	475	595	464	107	32	10	2.503
Industri o. hantverk i övr.	2.247	1.440	2.348	3.092	915	332	129	10.503
Samfärdsel	627	408	583	595	112	33	18	2.376
Handel	1.941	2.429	2.620	3.757	1.113	344	138	11.342
Alkman förvaltningstjänst	2.025	1.518	2.476	3.020	611	152	45	9.847
Fria yrken	180	117	243	280	80	18	6	924
Husligt arbete	140	90	98	60	5	2	—	395
Övriga	36	32	41	70	17	7	3	206
Samtliga anställda	8.540	5.872	9.432	11.665	3.002	929	354	39.794
Icke yrkesverksamma	9.442	6.923	12.098	14.935	3.495	1.101	381	48.375
Samtliga	39.967	28.466	46.854	49.818	10.035	2.887	1.076	179.103

de skattepliktiga, ej de beskattningsbara förmögenheterna.

Såsom av tabellen framgår, uppgick hela antalet förmögenheter till 179.103.

Av detta antal ägdes som tab. 5 utvisar 90.934 (50,8 %) av företagare, 39.794 (22,2 %) av anställda samt 48.375 (27,0 %) av icke yrkesverksamma. De högsta förmögenhetsklasserna äro glest besatta. Sålunda utgöra de 1.076 miljonförmögenheterna, som finnas i landet, endast 0,6 % av samtliga förmögenheter över 50.000 kr, under det att 92,1 % understiga 250.000 kr samt 81,4 % understiga 150.000 kr.

I fråga om de särskilda yrkesgrupperna kan bl. a. observeras, att för företagare inom de fria yrken, den yrkesgrupp som i inkomsthänseende stod i en gynnsam särklass, mer än 50 % av förmögenheterna överstiga 100.000 kr samt 15 % överstiga 250.000 kr. Vidare kan iakttagas, att bland företagarna inom jordbruk finnas 170 miljonärer, bland anställda inom handel samt industri och hantverk i övrigt 138 resp. 129. Bland de i inkomsthänseende relativt fåtaliga icke yrkesverksamma, till vilka bl. a. ett stort antal änkor äro inräknade, finnas 381 miljonärer.

Värdet av samtliga skattepliktiga förmögenheter över 50.000 kr uppgick år 1953 till 23.117,1 milj. kr. I ovanstående tab. 2 har den totala beskattningsbara förmögenheten för fysiska personer enligt 1954 års taxering uppgivits till 22.546,3 milj. kr. Skillnaden mellan dessa belopp beror främst på sådana reduktioner av skattepliktiga förmögenheter jämlikt 9 § förordningen om statlig förmögenhetsskatt, som förekomma, när den skattskyldiges sammanräknade nettoinkomst understiger ett belopp motsvarande $3\frac{1}{3}$ % av den skattepliktiga förmögenheten. Storleken genom reduktion undgår beskattning, kan uppskattas till 619,1 milj. kr. eller 2,7 % av den sammanlagda skattepliktiga förmögenheten och minskningen i statens skatteintäkter till följd av förmögenhetsreduktionerna till 6,7 milj. kr.

Antal förmögenheter, som på grund av nyssnämnda bestämmelser bli mer eller mindre reducerade vid taxeringen, uppgår till 7.320 eller 4,1 %. Av dessa komma 1.871 att efter reduktionen understiga 50.000 kr och således upphöra att vara beskattningsbara. Av dem, som alltjämt kvarstå som beskattningsbara, ha 985 reducerats maximalt, d. v. s. till hälften av det skattepliktiga beloppet.